

Mikołajec, Józef

Duszpasterstwo rodzin w uchwałach Pierwszego Synodu Diecezji Opolskiej

---

Warszawskie Studia Pastoralne 3, 56-69

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ks. Józef Mikołajec*

Duszpasterstwo rodzin w uchwałach Pierwszego Synodu Diecezji Opolskiej

Pierwszy Synod Diecezji Opolskiej miał miejsce w latach 2002–2005.² Jego uchwały weszły w życie dnia 28 czerwca 2005 r.³

---

* Ks. dr hab. Józef Mikołajec, prof. UO, adiunkt katedry teologii pastoralnej i duszpasterstwa rodzin na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego, dyrektor Wydziału Duszpasterskiego Kurii Diecezjalnej w Opolu, redaktor kwartalnika pastoralnego Diecezji Opolskiej pt. „Forum Duszpasterskie”, wydawanego od 1991 r. Dotychczasowe pola zainteresowań: odnowa tradycyjnych metod duszpasterskich, nowa organizacja duszpasterstwa, a szczególnie optymalizacja zaangażowania wiernych świeckich w życiu Kościoła ze szczególnym uwzględnieniem posługi, statusu i formacji świeckich teologów.

² Diecezja opolska swymi korzeniami sięga w tysiącletnie dzieje diecezji wrocławskiej i w dużej mierze korzysta z jej bogatego dziedzictwa religijnego, które warunkowane było zmiennymi losami całego Śląska. W 1945 r. powołana została do życia nowa kościelna jednostka administracyjna, która stopniowo uzyskiwała pełny status kanoniczny diecezji i od samego początku tworzyła potrzebne w każdej diecezji instytucje oraz rozwijała różne formy działalności duszpasterskiej. Papież Paweł VI bullą *Episcoporum Poloniae coetus* z 28 VI 1972 r. podniósł dotychczasowe terytorium kościelne Śląska Opolskiego do rangi diecezji opolskiej, włączając ją do zreorganizowanej po wojnie metropolii wrocławskiej. Kolejne zmiany miały miejsce w 1992 r., kiedy to decyzją papieża Jana Pawła II zreorganizowano diecezję opolską, wyłączając z niej 90 parafii, które włączono do nowo powstałej wówczas diecezji gliwickiej, a kolejnych 15 parafii do nowo powstałej diecezji kaliskiej. Od tego czasu diecezja opolska należy do metropolii katowickiej. *Pierwszy Synod Diecezji Opolskiej (2002-2005). Parafia u progu nowego tysiąclecia*, red.: P. Stobrawa, H. Sobeczko i in. Opole 2005, s. 11–12.

³ Synodalne opracowania obejmujące nie tylko jego statuty i aneksy, ale także historyczną prezentację przebiegu prac synodalnych, zawarte zostały w dokumencie końcowym noszącym tytuł: *Pierwszy Synod Diecezji Opolskiej (2002-2005). Parafia u progu nowego tysiąclecia*. Stanowi on główne źródło niniejszego opracowania.

Prace synodalne koncentrowały się głównie wokół parafii, jej problemów, potrzeb i możliwości duszpasterskich.⁴ Nie powinien, więc dziwić fakt, że w tytułach większości rozdziałów synodalnego dokumentu końcowego znajdujemy pojęcie parafia.⁵

Jednak skoncentrowanie synodalnych wysiłków na duszpasterstwie zwyczajnym realizowanym w każdej parafii nie stanowiło przeszkody do zainteresowania się także formami duszpasterstwa nadzwyczajnego.⁶ Synod poparł istniejące w diecezji opolskiej ponad parafialne duszpasterstwo specjalistyczne. Wśród nich pierwsze miejsce zajmuje duszpasterstwo rodzin.⁷ Problemy omawianego duszpasterstwa zostały przedstawione w dokumencie końcowym w ramach rozdziału VI: *Posłannictwo świeckich w parafii i rodzinie*. Omówiono je w jego trzecim punkcie: Świadectwo chrześcijańskie w życiu rodzinnym⁸ w ramach, którego poruszono takie problemy, jak: przy-

⁴ A. Nossol, *Słowo wstępne*, w: *Pierwszy Synod Diecezji Opolskiej (2002-2005)*, dz. cyt., s. 5.

⁵ Dokument końcowy składa się z jedenastu rozdziałów. Tytuły siedmiu z nich zawierają słowo parafia. Należą do nich: „Parafia miejscem urzeczywistniania się Kościoła i wypełniania jego misji” (rozdz. I); „Parafia w strukturach Kościoła opolskiego” (rozdz. II); „Życie liturgiczne w parafii” (rozdz. III); „Nauczanie i wychowanie chrześcijańskie w parafii” (rozdz. IV), „Posłannictwo świeckich w parafii i w rodzinie” (rozdz. VI); „Ekumeniczny wymiar życia parafialnego” (rozdz. VIII); „Działalność charytatywna w parafii” (rozdz. IX). Tytuły pozostałych są następujące: „Powołanie, formacja i życie duchownych” (rozdz. V); „W trosce o chrześcijańskiego ducha kultury” (rozdz. VII); „Dobra doczesne w służbie Kościoła” (rozdz. X).

⁶ Duszpasterstwo zwyczajne służy zaspokojeniu powszechnych potrzeb religijnych wszystkich wiernych. Istnieją jednak potrzeby religijne nie tylko wspólnym wiernym, ale także właściwe niektórym grupom ludzi czy też pewnym osobom. Im też należy zapewnić adekwatną opiekę duszpasterską (DB 18). Realizuje się ją w ramach duszpasterstwa nadzwyczajnego, w którym wyróżniamy duszpasterstwo specjalne i specjalistyczne. Por. R. Kamiński, B. Drożdż, *Duszpasterstwo specjalne*, Lublin 1998, s. 14.

⁷ Duszpasterstwo małżeństw i rodzin jest zbawczą posługą Kościoła, mającą podbudowę naukową, ukierunkowaną w pierwszym rzędzie na małżeństwa i rodziny katolickie. W ścisłym znaczeniu jest to działalność określonych struktur Kościoła, a w szerokim wszelka działalność duszpasterska mająca na celu dobro rodziny. B. Mierzwiński, J. Wilk. R. Bieleń, *Duszpasterstwo rodzin*, w: *Teologia pastoralna*, red. R. Kamiński, t. 2, Lublin 2002, s. 411.

⁸ *Pierwszy Synod Diecezji Opolskiej (2002-2005)*, dz. cyt., s. 113–127.

gotowanie do małżeństwa i życia rodzinnego (1); duszpasterstwo rodzin (2); poradnictwo rodzinne (3) oraz służbę życiu (4).

1. Przygotowanie do małżeństwa i życia rodzinnego

Pierwszym i podstawowym etapem duszpasterstwa rodzin jest, według Synodu, przygotowanie do małżeństwa i życia rodzinnego, które należy do koniecznych zadań duszpasterskich przede wszystkim ze względu na dobro małżonków oraz dobro wspólnoty kościelnej i społecznej. Dlatego w przygotowaniu tym należy realizować trzy etapy: przygotowanie dalsze, przygotowanie bliższe oraz przygotowanie bezpośrednie (n. 281).⁹

Przygotowanie dalsze, zdaniem Synodu, winno rozpoczynać się w chwili, gdy rodzice podjęli nowe dla siebie zadania rodzicielskie. Ta decyzja powinna być aktem świadomej woli matki i ojca, którzy od chwili poczęcia oczekują dziecka i stwarzają mu optymalne warunki. Rodzice są pierwszymi nauczycielami wiary i życia, dlatego poprzez słowo i własny przykład powinni wdrażać swoje dzieci do postawy szacunku i miłości do Boga i drugiego człowieka. Synod przypomina, że najlepszym środowiskiem dalszego przygotowania do małżeństwa jest rodzina (n. 282). Dlatego powinno się ono rozpoczynać się w okresie wczesnego dzieciństwa, a następnie kontynuowane jest na wszystkich etapach szkolnych i katechetycznych. Jego celem jest: umożliwienie dziecku właściwego dojrzewania, ukazanie prawidłowego wzorca rodziny; wypracowanie cnót czystości i ofiarnej miłości, które ułatwiają dobre i szczęśliwe życie rodzinne; wspieranie dzieci w odczytywaniu ich własnego powołania; afirmowanie życia jako powołania do miłości; wychowanie seksualne; kształtowanie charakteru, dojrzałej osobowości oraz nabywanie przez dzieci cnót społecznych w oparciu o zasady etyki katolickiej (por. n. 282).

Przygotowanie bliższe do małżeństwa, obejmujące młodzież ponad gimnazjalną (od 16. roku życia), zdaniem Synodu powinno być dla niej rodzaj katechumenatu przed zawarciem małżeństwa. Jego zadaniem jest: pogłębienie chrześcijańskiej nauki o małżeństwie i rodzinie; krytyczna ocena fałszywych teorii i poglądów; wprowa-

---

⁹ W nawiasach podano numery poszczególnych artykułów synodalnego dokumentu końcowego.

dzenie w życie Kościoła, a zwłaszcza w ducha modlitwy osobistej i liturgicznej; przysposobienie młodych ludzi do społecznego życia we wspólnocie rodzinnej, a szczególnie do współodpowiedzialności i współpracy z innymi oraz do współdziałania z łaską Bożą w nieustannym rozwoju osobowym; kształtowanie u młodzieży postaw religijnych i moralnych, które pozwolą przyszłym małżonkom współpracować z łaską tego sakramentu; ukazywanie małżeństwa jako relację osobową między mężczyzną i kobietą, którą należy rozwijać przez całe życie a także omawianie zagadnienia płciowości i odpowiedzialnego rodzicielstwa (n. 283).

Do zalecanych przez Synod form przygotowania bliższego należą: parafialna katecheza przedmałżeńska, która powinna objąć całą młodzież, a zwłaszcza młodzież pozaszkolną, (która ukończyła lub zrezygnowała z edukacji szkolnej) (n. 283). W jej ramach należy omówić zagadnienia: teologii małżeństwa i rodziny, problematykę zagrożeń i obrony rodziny. Jeśli z poważnych racji nie było możliwe przeprowadzenie powyższego przygotowania młodzieży ani w parafii, ani podczas studiów, wtedy należy podjąć skróconą katechezę przedmałżeńską w formie przynajmniej 10 spotkań czy to w parafii, czy w ośrodkach dekanalnych lub rejonowych. W przypadku młodzieży akademickiej, jak i młodzieży szkół średnich, która uczestniczy w programie przygotowującym do małżeństwa i rodziny w miejscu swojej nauki, świadectwo jego ukończenia można uznać za wystarczające wówczas, gdy realizowany program odpowiada kryteriom ogólnokrajowym i diecezjalnym (n. 284). Duszpasterski charakter Synodu potwierdza też sugestia, by informacje o odbywającym się przygotowaniu bliższym i obowiązku zgłaszania się narzeczonych w kancelarii parafialnej na trzy miesiące przed zawarciem małżeństwa były podawane do wiadomości kilka razy w roku, a ponadto zamieszczane na stałe w przykościelnej gablotce informacyjnej (n. 285). Synod zobowiązał duszpasterzy w sumieniu, by w wyjątkowych i uzasadnionych wypadkach, gdy nie ma sposobności odbycia katechezy przedmałżeńskiej lub uzupełnienia jej po ślubie, przygotowali kandydatów do małżeństwa w formie osobistych z nimi rozmów i pouczeń przy pomocy literatury oraz innych środków duszpasterskich. W każdym z wymienionych wyżej rodzajów bliższego przygotowania do mał-

żeństwa należy wystawić zaświadczenie o formie i czasie jego ukończenia, które dołącza się do protokołu przedślubnego (n. 286).

W sprawie przygotowania bezpośredniego do małżeństwa, czyli katechizacji przedślubnej Synod zdecydował, że powinno się je realizować przynajmniej przez trzy miesiące poprzedzające zawarcie małżeństwa pod kierunkiem własnego proboszcza w parafii jednego z narzeczonych lub w dekanalnym punkcie katechezy przedślubnej. Obowiązywać powinny trzy spotkania z duszpasterzem oraz z doradcą rodzinnym. Celem tego etapu przygotowania powinno być: uświadomienie i pogłębienie tematyki sakramentalności małżeństwa oraz szczegółowej etyki małżeńskiej i liturgii sakramentu małżeństwa (n. 287). Na tym etapie należy także zachęcać młodzież, aby sakrament małżeństwa był poprzedzony zaręczynami, które winny odbyć się w gronie rodzinnym, co najmniej 6 miesięcy przed ślubem (n. 288). Do form przygotowania bezpośredniego należą m. in.: *Wieczory dla zakochanych*, *Weekendy dla narzeczonych* oraz *Przygotowaniu do małżeństwa w małych grupach* (cykl 12 spotkań). Wskazane jest, by wszystkie proponowane formy kończyły się specjalnym dniem skupienia dla narzeczonych (n. 287).

Powyższe ustalenia pastoralne uzupełniają synodalne wskazówki prawnicze, które przypominają, że:

- obowiązująca praktyka nakazuje narzeczonym przystąpić do sakramentu pokuty przed zawarciem małżeństwa. Zgodnie z diecezjalną tradycją, narzeczeni powinni czynić to dwukrotnie: pierwszy raz po spisaniu protokołu przedślubnego, drugi raz przed zawarciem sakramentu małżeństwa (n. 289);
- narzeczeni, którzy nie byli bierzmowani, powinni po odpowiednim przygotowaniu przystąpić do sakramentu bierzmowania przed zawarciem małżeństwa, a jeśli to jest niemożliwe – po jego zawarciu (n. 290);
- stwierdzenie kanonicznej zdolności do zawarcia małżeństwa należy przeprowadzić zgodnie z Instrukcją Episkopatu Polski o przygotowaniu do zawarcia małżeństwa w Kościele katolickim;

- w diecezji istnieje obowiązek ogłaszania lub wywieszania w gablotce parafialnej dwóch zapowiedzi przedślubnych (n. 291);
- w przypadku małżeństw młodocianych, mieszanych lub z niewierzącymi względnie niepraktykującymi, jak i odstępcami od Kościoła katolickiego, należy stosować się do zaleceń wyżej wymienionej instrukcji (n. 292).

Przedstawione powyżej synodalne sugestie dotyczące przygotowania do małżeństwa i życia rodzinnego kontynuowane są w postulatach odnoszących się do bezpośredniego duszpasterstwa rodzin.

2. Duszpasterstwo rodzin

Synod przypomina, iż podmiotem duszpasterstwa rodzin powinni być zarówno duszpasterze jak i wierni świeccy, a więc cała wspólnota parafialna, która winna uważać je za dziedzinę pierwszą i z wielu względów najważniejszą. Dlatego też małżonkowie winni podtrzymywać kontakt z doradcami życia rodzinnego i poradnią rodzinną, a duszpasterze winni do tego zachęcać.

Celem duszpasterstwa rodzin powinno być:

- udzielanie pomocy młodym małżonkom w ich zaadaptowaniu się w często nowym środowisku parafii, aby czuli się akceptowani i otoczeni troską (n. 294);
- rozwijanie życia w łasce sakramentu małżeństwa, umożliwiające także korzystanie z sakramentów pokuty i Eucharystii, kierownictwa duchowego i rozmów duszpasterskich (n. 295);
- zwracanie uwagi na problem wierności zobowiązaniom wynikającym z przysięgi małżeńskiej, a zwłaszcza uczciwości w dziedzinie pożycia małżeńskiego oraz szacunku dla daru życia (n. 296);
- zachęcanie małżonków do wzajemnej pomocy w rodzinnych grupach formacyjnych, organizowanych przez istniejące katolickie ruchy i stowarzyszenia rodzinne, zwłaszcza

te, których formacja opiera się o duchowość małżeńską (n. 295);

- zapewnienie młodym rodzinom szczególnej pomocy już w pierwszych miesiącach i latach wychowywania dziecka. Do takiej pomocy należy zachęcać inne rodziny poprzez rozmaite formy apostołatu i dzieł charytatywnych (n. 299);
- udzielanie pomocy w okresie usamodzielniania się dzieci i ich odejścia z domu. Duszpasterska opieka w tym okresie winna być zorientowana na przeżywanie miłości małżeńskiej, zaangażowanie apostołskie i społeczne, wspieranie innych rodzin potrzebujących doświadczenia starszych (n. 302);
- organizowanie opieki nad ludźmi starszymi i chorym szczególnie w rodzinach wielopokoleniowych, by osoby te czuły się w nich potrzebne i docenione. Duszpasterze powinni w programie pastoralnym uwzględnić dla tych osób specjalne spotkania religijne seniorów, a tam, gdzie to możliwe, wprowadzić codzienną Mszę św. w porze sprzyjającej uczestnictwu tej grupy wiernych (n. 303);
- uformowanie w parafii grupy współpracowników, zwłaszcza małżonków, którzy pomagiliby innym na zasadzie *równi posługują równym*. W tym celu należy dołożyć starań, aby w każdej parafii przynajmniej kilka osób uzyskało formację i wykształcenie na uczelni katolickiej, zwłaszcza na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego, z zakresu duszpasterstwa rodzinnego na kierunku teologia lub nauka o rodzinie, na studiach podyplomowych z zakresu wychowania rodzinnego czy w Studium Życia Rodzinnego (n. 304).
- podjęcie działań duszpasterskich wobec małżeństw niesakramentalnych, które powinny wyrażać się w:
  - przekonywaniu rozwiedzionych i żyjących w związkach niesakramentalnych o tym, że Kościół nie pozbawia ich środków zbawienia. Chociaż nie dopuszcza ich do Komunii eucharystycznej, to

jednak zachęca ich do słuchania słowa Bożego, uczęszczania na Mszę św., wytrwania w modlitwie i spełniania uczynków miłosierdzia, a także do wychowania dzieci w wierze chrześcijańskiej;

- wskazywaniu małżeństwom cywilnym bez przeszkód do zawarcia ślubu kościelnego i osobom żyjącym w *wolnych związkach* wartości sakramentu małżeństwa, rozeznawanie przyczyny oporu przed jego zawarciem i pomaganie w ich pokonywaniu;
- przekonywaniu duszpasterzy, że rozwiedzionym, nie wchodzącym w nowe związki, zwłaszcza gdy nie ponoszą oni winy za zaistniałą sytuację, nie powinno się czynić żadnych trudności w dopuszczaniu do sakramentów;
- animowanie wspólnot parafialnych, zwłaszcza członków Stowarzyszenia Rodzin Katolickich, Oazy Rodzin i innych grup apostołskich, aby wspomagały małżonków żyjących samotnie, a szczególnie w wychowywaniu dzieci (n. 305).

Natomiast wśród form duszpasterstwa rodzin Synod wyróżnia:

- rekolekcje zamknięte typu oazowego, *Spotkania małżeńskie*, dni skupienia, warsztaty, pielgrzymki, jubileusze sakramentu małżeństwa;
- rekolekcje parafialne w okresie Adwentu i Wielkiego Postu o tematyce rodzinnej bez podziału na nauki stanowe;
- systematyczne spotkania dla młodych małżeństw;
- katecheza rodziców w związku z przyjmowaniem przez ich dzieci sakramentów: pokuty i Eucharystii;
- udział małżonków w ruchach i stowarzyszeniach rodzinnych;

- rodzinna szkoła biblijna (domowe kręgi biblijne, apostołat biblijny w najbliższej rodzinie, nabożeństwa słowa Bożego);
- domowe czytelnictwo prasy katolickiej (biblioteczka rodzinna, parafialna dystrybucja gazet i popularnych książek (n. 295).
- dni skupienia dla małżonków przeżywających pierwszą rocznicę zawarcia małżeństwa. Forma ta może być skutecznym krokiem przejściowym z etapu przygotowania do etapu formacji stałej, czyli właściwego duszpasterstwa rodzin;
- dawanie okazji innym małżonkom do religijnego przeżywania swoich rocznic i jubileuszy. Duże znaczenie wychowawcze mają jubileusze srebrnych i złotych godów, które winny być obchodzone we wspólnocie parafialnej. Należy zachęcać małżonków do przeżywania takich uroczystości w duchu postawy apostołstwa i świadectwa. W drugą niedzielę września odbywa się coroczna pielgrzymka złotych i srebrnych jubilatów małżeńskich z całej diecezji do kościoła seminaryjno-akademickiego pw. św. Jadwigi Śląskiej w Opolu. Duszpasterze powinni zachęcić swoich parafian do udziału w takiej pielgrzymce (n. 297);
- spotkania z rodzicami z okazji narodzin dziecka. Oprócz spotkania przygotowującego bezpośrednio do chrztu wskazane są spotkania w okresie prenatalnym i po narodzinach dziecka. Treścią tych spotkań, odbywanych przy pomocy doradców lub innych doświadczonych małżonków, ma być pomoc w realizacji powołania do miłości życiodajnej oraz pogłębienie podstawowych zasad wychowawczych (n. 298).

3. Poradnictwo rodzinne

Celem poradnictwa rodzinnego jest, zdaniem Synodu, organizowanie pomocy małżeństwom i rodzinom wobec narastających zagrożeń i coraz trudniejszych nowych wyzwań. Jedną z ważniejszych parafialnych i diecezjalnych form pomocy narzeczonym, małżonkom

i rodzicom jest kompetentne poradnictwo rodzinne, łączące fachowość doradców z ich osobistym świadectwem życia Ewangelią. Cele te realizuje Diecezjalna Poradnia Rodzinna i sieć poradni parafialnych (n. 306).

Podmiotem poradnictwa rodzinnego jest przede wszystkim Diecezjalna Poradnia Rodzinna w Opolu, która wchodzi w skład Diecezjalnej Fundacji Obrony Życia i jest przez nią finansowana. Zatrudnia ona różnych specjalistów: duszpasterzy rodzin, psychologów, pedagogów, prawników, lekarzy, terapeutów uzależnień, doradców rodzinnych i nauczycieli naturalnego planowania rodziny (n. 307).

Jej działalność na terenie całej diecezji powinny w pewnym sensie powielać parafialne poradnie życia rodzinnego, którą powołuje proboszcz w porozumieniu z diecezjalnym duszpasterzem rodzin. Poradnie takie powinny istnieć w każdym dekanacie lub też w poszczególnych jego parafiach, jeżeli liczba wiernych przekracza w nich pięć tysięcy (n. 308).

Celami poradnictwa prowadzonego na poziomie diecezjalnym powinno być:

- prowadzenie poradnictwa rodzinnego o charakterze interdyscyplinarnym;
- udzielanie wsparcia psychologicznego za pośrednictwem *telefonu zaufania*;
- organizowanie działań edukacyjnych w formie szkoleń, kursów, warsztatów, rekolekcji i innych form dokształcania;
- pozyskiwanie i kształcenie wolontariuszy do pracy w środowiskach rodzinnych;
- prowadzenie stałej formacji dla doradców życia rodzinnego i innych pracowników duszpasterstwa rodzin oraz koordynowanie i zarządzanie ich pracą;
- wszechstronne przygotowanie rodziców do porodu, naturalnego karmienia i pełnienia ról rodzicielskich w ramach *Szkoły rodzicielstwa*;

- prowadzenie kursów dla rodziców, nauczycieli i wychowawców, podnoszące ich umiejętności pedagogiczne;
- współpraca z innymi ośrodkami, ruchami i stowarzyszeniami, których cele są zbliżone do celów Poradni.

Natomiast celami parafialnego poradnictwa rodzinnego powinno być:

- ukazywanie właściwego wymiaru miłości małżeńskiej i rodzinnej, w tym czystości przedmałżeńskiej i małżeńskiej;
- uwrażliwianie na godność każdego człowieka od chwili poczęcia do naturalnej śmierci;
- kształtowanie postaw prorodzinnych;
- nauczanie odpowiedzialnego rodzicielstwa, w tym rozpoznawania okresów płodności małżeńskiej;
- ukazywanie pełnego miłości towarzyszenia dziecku od poczęcia;
- pomaganie w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych i problemów wychowawczych (n. 308).

W myśl Synodu w poradni może posługiwać osoba posiadająca odpowiednią wiedzę z zakresu psychologii i teologii małżeństwa, odznaczająca się umiejętnością nawiązywania kontaktów z ludźmi i współpracy z nimi oraz pogłębioną formacją religijną, potwierdzoną świadectwem moralnego życia (n. 309).

Działalność poradni uzależniona jest od spełnienia pewnych warunków. Należą do nich:

- możliwość dysponowania własnym lokalem, zapewniającym warunki do prowadzenia rozmów w atmosferze spokoju i intymności;
- możliwość pracy poradni w godzinach korzystnych dla zainteresowanych;
- dotarcie z informacją o dniach i godzinach jej funkcjonowania do wszystkich zainteresowanych. Dlatego też informacja ta powinna być:

- umieszczona w gablotach parafialnych i przy poradni;
- często podawana w ogłoszeniach parafialnych;
- umieszczana na ulotkach wykładanych w stosownych miejscach;
- udostępniana spowiednikom (n. 310).

Ponadto Synod postanowił, że do obowiązków proboszcza w zakresie poradnictwa rodzinnego należy:

- poszukiwanie kandydatów do pracy w poradni i mobilizowanie ich do pogłębiania wiedzy i formacji;
- interesowanie się warunkami pracy i życia doradców;
- pokrywanie kosztów ich kształcenia (koszt dojazdu, pobytu i materiałów szkoleniowych);
- dbanie o zaopatrzenie biblioteki;
- wynagradzanie doradcy za pracę w poradni.

Jeśli jest to poradnia dla dekanatu, za jej funkcjonowanie odpowiada dziekan i dekanalny duszpasterz rodzin (n. 311).

4. Służba życiu

Synod przypomniał, że troska o człowieka i jego godność od poczęcia do naturalnej śmierci jest zadaniem Kościoła. Synod poleca, zatem propagowanie w diecezji opolskiej Krucjaty Modlitwy w Obronie Poczętych Dzieci, duchowej adopcji, popieranie Polskiej Federacji Ruchów Obrony Życia oraz wspieranie wszelkich działań na rzecz ochrony ludzkiego życia, w tym również poprzez modlitwę (n. 312).

Wydział Duszpasterstwa Rodzin przy Kurii Diecezjalnej powinien ściśle współpracować z Wydziałem Katechetycznym w celu realizowania wartościowych programów wychowania do miłości i odpowiedzialności (n. 313).

Wśród form służby życiu Synod wyróżnia:

- przekazywanie w parafiach informacji o działalności Katolickiego Ośrodka Adopcyjnego w Opolu. Szczególnie winne one docierać do rodzin bezdzietnych, wskazując im również możliwość pełnienia funkcji rodziny zastępczej, pogotowia rodzinnego lub rodzinnego domu dziecka (n. 314).
- wspieranie rodzin wielodzietnych, które wymagają szczególnej pomocy duszpasterskiej. Należy ukazywać sens religijny i społeczny wielkoduszności w przekazywaniu życia, kształtować wrażliwość wspólnoty parafialnej i sąsiedzkiej na duchowe i materialne potrzeby rodzin wielodzietnych, umacniać ich wysiłki wychowawcze i ułatwiać dostęp do dóbr kultury (n. 315);
- wspieranie osób samotnie wychowujących dzieci. Należy, więc otoczyć miłością zwłaszcza samotne matki, które zdecydowały się na urodzenie i wychowanie dziecka. Należy budzić szacunek dla ich postawy, umacniać w okresie oczekiwania na urodzenie dziecka i wspomagać po jego urodzeniu. Formą tej pomocy w diecezji opolskiej jest utrzymywanie i prowadzenie Domu Matki i Dziecka. W każdym kościele przynajmniej raz w roku (np. w uroczystość Zwiastowania Pańskiego) winna odbywać się szczególna modlitwa wynagradzająca grzechy nieczystości oraz niszczenia życia dzieci nienarodzonych;
- otoczenie opieką także inne osoby samotnie wychowujące dzieci, szczególnie te, które w imię wierności małżeńskiej nie wchodzi w nowy związek. Ich niezwykle trudną sytuację należy postrzegać jako pełne wyrzeczenia świadectwo wiary chrześcijańskiej. Można im w istotny sposób pomóc poprzez indywidualne rozmowy, kierownictwo duchowe, rekolekcje i inne typy spotkań duszpasterskich (n. 316).
- objęcie szczególną troską duszpasterską osób starszych, samotnych i chorych. Duszpasterze i wierni powinni popierać powoływanie do życia *Klubów trzeciego wieku* i podobnych wspólnot. Oprócz pomocy materialnej i du-

chowej, jaka należy się ludziom przeżywającym jesień życia, należy ukazywać im sens obecności we wspólnocie Kościoła. Często osoby starsze wnoszą w życie wspólnoty parafialnej nieoceniony potencjał duchowego dobra (n. 317).

Omówione powyżej najważniejsze problemy duszpasterstwa rodzin podjęte podczas Pierwszego Synodu Diecezji Opolskiej są owocem analizy teologiczno-pastoralnej życia poszczególnych wspólnot parafialnych. Wspólne poszukiwanie duchownych i świeckich członków Synodu wypracowało nowe wskazania i zalecenia, mające zdynamizować ewangelizacyjną misję Kościoła, także w dziedzinie duszpasterstwa rodzin.¹⁰

W ten sposób starano się osiągnąć podstawowy cel Synodu, by w oparciu o soborową i posoborową naukę Kościoła jasno określić lokalne prawo zwyczajowe, wpływające ze specyfiki duszpasterskiej diecezji opolskiej, odpowiedzieć na dzisiejsze problemy i potrzeby, a także *podjąć odpowiednie postanowienia i nakreślić program na miarę wyzwań nowego tysiąclecia*.¹¹

---

¹⁰ Pierwszy Synod Diecezji Opolskiej (2002-2005), dz. cyt., s. 13.

¹¹ A. Nossol, *Dekret zwołujący Pierwszy Synod Diecezji Opolskiej*, w: *Pierwszy Synod Diecezji Opolskiej (2002-2005)*, dz. cyt., s. 312–313.